

Nacka kommun

Granskning av "Fler jobb och snabb etablering"

Building a better
working world

Innehållsförteckning

Sammanfattande bedömning och rekommendationer	1
1. Inledning	2
1.1. Bakgrund	2
1.2. Styrande mål eller majoritetens ambition?	3
1.3. Syfte och revisionsfrågor	3
1.4. Ansvariga nämnder och styrelse	4
1.5. Metod och genomförande	4
1.6. Revisionskriterier	4
2. Kommunens organisation och styrning	5
2.1. Ansvarsfördelning och organisation	5
2.2. Mål och budget 2022–2024	5
2.3. Verksamhetsbudget med tillhörande budgetkommentar	7
2.4. Internkontrollplaner	10
2.5. Protokollgranskning 2021–2022	10
2.6. Bedömning	11
3. Fler jobb och snabb etablering	12
3.1. Ökat lokalt företagande och fler lokala arbetstillfällen	12
3.2. Smarta upphandlingar	13
3.3. Försöksverksamhet med kommunal arbetsförmedling	13
3.4. Anpassad vuxenutbildning	14
3.5. Etablering av högre utbildning	14
3.6. Ekonomiskt hållbar bostadsförsörjning	15
3.7. Krafttag mot utanförskap och försörjningsbidragsberoende	16
3.8. Bedömning	17
4. Uppföljning av processer och resultat	18
4.1. Kontroll och uppföljning	18
4.2. Uppföljning av Alliansens politiska inriktning	20
4.3. Bedömning	21
5. Svar på revisionsfrågor	22
Bilaga 1 Källförteckning	24

Sammanfattande bedömning och rekommendationer

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna har EY genomfört granskning av kommunens arbete kring avsnittet "Fler jobb och snabb etablering" i bilaga 7 till Mål och budget 2022, "Alliansens politiska inriktning 2019-2022".

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen och arbets- och företagsnämnden inom respektive ansvarsområde säkerställt ändamålsenliga processer för att nå målet att få fler i jobb och en snabbare etablering. Av bilagan framgår att detta kan uppnås via ett antal aktiviteter såsom: ökat lokalt företagande med fler lokala arbetstillfällen, smarta upphandlingar, försöksverksamhet med kommunal arbetsförmedling, större möjligheter till kompetensutveckling via anpassad vuxenutbildning, etablering av högre utbildning i Nacka, ekonomiskt hållbar bostadsförsörjning samt krafttag mot utanförskap och försörjningsbidragsberoende.

Syftet med granskningen är även att beskriva hur kommunstyrelsen samordnar arbetet och har uppsikt över aktiviteter och effekter. Granskningen ska även bedöma om arbetet bedrivs ändamålsenligt.

Sammanfattningsvis visar granskningen att

- ▶ Samtliga aktiviteter inom "Fler jobb och snabb etablering", undantaget begreppet "smarta upphandlingar", har behandlats under 2022. "Smarta upphandlingar" är dock svårbedömbart då uttrycket inte definierats.
- ▶ "Ekonomiskt hållbar bostadsförsörjning" i "Fler jobb och snabbare etablering" avgränsas till att omfatta nyanländas behov av bostäder under de första två åren.
- ▶ De aktiviteter som har vidtagits bedöms vara i linje med ambitionerna i "Fler jobb och snabb etablering" och har främjat måluppfyllelsen men ingen samlad uppföljning och analys har genomförts av kommunstyrelse eller arbets- och företagsnämnd.
- ▶ Den ambition/mål som ges uttryck för i "Fler jobb och snabbare etablering" anses överlag ha utförts inom ramen för ordinarie verksamhet, enbart i ett avseende har "Fler jobb och snabbare etablering" lett till en åtgärd som annars inte skulle ha utförts, och det avser hembesök av socialsekreterare som genom resursförstärkning kunde anställas på arbets- och etableringsenheten i september 2019.
- ▶ Kommunstyrelsen får information om aktiviteter som sker inom ramen för "Fler jobb och snabb etablering". Vid protokollgranskning framgår att kommunstyrelsen tagit del av information och beslutat i vissa ärenden med bäring på "Fler jobb och snabb etablering". Detta till trots uppfattar vi avsaknad av aktiv uppföljning som grund för aktiv styrning. De aktiviteter som utförs följs upp av majoritetsgruppen, ej av kommunstyrelsen. Enligt uppgift ses uppföljningsmetoden över och är under utveckling.

Kommunstyrelsen rekommenderas att

- ▶ Klarlägga och låta fullmäktige fastställa vilken ställning och status bilaga 7 till Mål och budget har, antingen som ett målstyrande fullmäktigedokument eller som angivande av majoritetens politiska ambitionsnivå utan motsvarade styrande kapacitet som budgeten i övrigt.

Om bilaga 7, "Fler jobb och snabbare etablering" är att anse som del av Mål och budget rekommenderas kommunstyrelsen att

- ▶ Utveckla innebörden av "smarta upphandlingar".
- ▶ Säkerställa att kommunstyrelsen tar ansvar för uppföljning och styrning och återrapporterar till kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen och arbets- och företagsnämnden rekommenderas att

- ▶ Etablera en samlad uppföljning och analys av vidtagna aktiviteter utifrån "Fler jobb och snabbare etablering".

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunfullmäktige har sedan 2019 årligen i Mål och budget, bilaga 7 "Alliansens politiska inriktning 2019-2022", pekat ut fyra huvuduppgifter för mandatperioden, dessa är

1. "Stadsbyggande i takt med medborgare och miljö"
2. "Miljösmart kommun"
3. "Fler jobb och snabb etablering"
4. "Ekonomi i balans och effektiv styrning"

Denna granskning omfattar punkt 3, "Fler jobb och snabb etablering" som bland annat uttrycker följande

*"Jobb och företagande är grunden för vår välfärd och för att människor ska känna sig delaktiga i samhället." "Ju fler vi är som arbetar, desto större blir resurserna till det gemensamma. Det arbetet börjar lokalt, genom att skapa goda förutsättningar för företag och jobbskapande. Nacka ska ha ett av landets bästa klimat att starta och driva företag i". "Tyvärr sjönk Nacka kraftigt i Svenskt Näringslivs ranking av lokala företagsklimat 2018, från plats 3 till 38. Kommunen måste nu kraftsamla för att förbättra **företagsklimatet** igen. Främst handlar det om bemötande, snabbhet och begriplighet i myndighetsutövning och stadsbyggandet samt om mer mark för etablering av företag och att befintliga företag ska kunna växa."*

*"Kommunen är en stor **upphandlare** av varor och tjänster. Genom **kundval och smarta upphandlingar** ska vi underlätta för små och medelstora lokala företag att lägga anbud."*

*"Arbetslösheten är låg i Nacka. I princip har alla, som gått gymnasiet och är födda i Sverige, ett jobb. Arbetslösheten är därmed främst koncentrerad till personer med bristfällig skolbakgrund eller dåliga kunskaper i svenska. Här måste tidiga, konkreta och snabba insatser genomföras. De som behöver **komplettera sin utbildning eller skaffa en ny yrkesutbildning** ska kunna göra det omedelbart, utan onödiga väntetider. Det ger en snabbare väg till arbete och möjliggör för Nackas företagare att få den kompetens de behöver. Nackas **vuxenutbildning** ska därför vara generös och man ska kunna läsa ett brett utbud av kurser och utbildningar, i olika tempo och hos olika anordnare. Man ska också kunna varva utbildning med praktik. Komvuxpengen garanterar en sådan inriktning."*

*Vi ska verka för att hela regionen ses som en gemensam komvuxregion för att öka tillgången till bra utbildningar. Vercity är en ambition att försöka etablera **högre utbildning i Nacka**, ett nytt sammanhang av aktörer inom utbildning, lärande och företagande som vi inte sett tidigare i Sverige. Vi ska ta fortsatta initiativ för att denna idé kan förverkligas."*

*"Vi ska ta initiativ för att Nacka får starta en försöksverksamhet med att ta över Arbetsförmedlingens uppgifter och ansvar **för arbetsmarknads- och etableringsinsatser** och få statliga resurser för detta."*

*"En stor bostadsbrist i Nacka har lett till kortsiktiga och dyra lösningar för både kommunen och de nyanlända. Därför är det angeläget att vi säkerställer en **långsiktig bostadsförsörjning** som också är ekonomiskt hållbar."*

*"Antalet hushåll med **ekonomiskt bistånd** ökar i Nacka. Det innebär både större utanförskap och högre kostnader, därför är Allianspartierna överens om att krafttag måste vidtas för att bryta utvecklingen.*

Det innebär t ex att hembesök regelmässigt ska användas, att krav på heltidsaktivitet ska ställas där så är möjligt samt att missbruk aktivt ska beivras.

Ekonomiskt bistånd får aldrig vara en permanent försörjningskälla, utan ett sista skyddsnät när inga andra inkomster finns."

1.2. Styrande mål eller majoritetens ambition?

Under granskningen genomförande har uppfattningen framförts att hela bilaga 7 ska ses som någonting som ligger utanför Mål och budget då bilagan är en politisk ambition och inte del av ett styrande dokument. Fullmäktige har för 2022 under rubrik "Förslag till särskilda beslut" sidan 3 formulerat: "Kommunfullmäktige noterar Majoritetsprogram för 2019-2022 enligt bilaga 7."

Från EYs sida anses bilaga 7 utgöra en del av Mål och budget och därför lika förpliktigande som övriga bilagor och annat innehåll i budgeten. Emellertid kan formuleringen "noterar" öppna för andra tolkningar. Att "Fler jobb och snabbare etablering" av intervjuade uppfattas som styrande är enligt vår uppfattning att se som bekräftande av denna uppfattning. I samband med faktakontrollen meddelade kommunstyrelsens och arbets- och företagsnämndens respektive ordförande en annan uppfattning. Då fullmäktigebeslutet kan tolkas olika är det väsentligt att denna otydlighet reds ut och korrekt ansats tydliggörs. Revisionsfrågor, granskningens genomförande, bedömningar och rekommendationer utgår dock från att bilaga 7 i sin helhet ingår i den av fullmäktige antagna Mål och budget 2022.

Revisorerna beslutade i revisionsplanen för 2022 att genomföra en fördjupad granskning med fokus på bilagans uppgift nr 3 "Fler jobb och snabb etablering".

1.3. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen och arbets- och företagsnämnden inom respektive ansvarsområde säkerställt ändamålsenliga processer för att nå målen avseende ökat lokalt företagande, smarta upphandlingar, fler lokala arbetstillfällen, försöksverksamhet med kommunal arbetsförmedling, större möjligheter till kompetensutveckling via anpassad vuxenutbildning, etablering av högre utbildning i Nacka, ekonomiskt hållbar bostadsförsörjning samt krafttag mot utanförskap och försörjningsbidragsberoende.

Syftet har även varit att beskriva hur kommunstyrelsen samordnar arbetet och har uppsikt över aktiviteter och effekter samt bedöma om det är ändamålsenligt. I granskningen besvaras följande revisionsfrågor

- ▶ Hur har kommunstyrelsen organiserat arbetet för att uppnå fullmäktiges mål om ökat lokalt företagande, smarta upphandlingar, fler lokala arbetstillfällen, försöksverksamhet med kommunal arbetsförmedling, större möjligheter till kompetensutveckling via anpassad vuxenutbildning, etablering av högre utbildning i Nacka, ekonomiskt hållbar bostadsförsörjning samt krafttag mot utanförskap och försörjningsbidragsberoende?
- ▶ Har kommunstyrelsen och arbets- och företagsnämnden ändamålsenliga styr- och arbetsprocesser som bedöms resultera i att fullmäktiges mål uppnås under mandatperioden alternativt senare?
 - Om bedömningen är att målen inte uppnås, vilka faktorer är hindrande och vilka åtgärder planeras för att nå målen?
- ▶ Är handlingsplaner upprättade och adekvat resurssatta?
- ▶ Har genomförda aktiviteter och hittills uppnådda effekter främjat målen?
- ▶ Har kommunstyrelsen och arbets- och företagsnämnden tillräcklig god intern kontroll över processer och resultat?
- ▶ Har kommunstyrelsen i sin samordnande roll en tillräcklig god intern kontroll samt uppsikt över aktiviteter och effekter?

1.4. Ansvariga nämnder och styrelse

Granskningen avser kommunstyrelsen och arbets- och företagsnämnden. I projektplanen ingick även socialnämnden och utbildningsnämnden, men dessa uteslöts efter övervägande ur granskningen då det huvudsakligen är kommunstyrelsen och arbets- och företagsnämndens ansvarsområden som berörs.

1.5. Metod och genomförande

Granskningen har skett genom dokumentstudier och intervjuer med chefer samt tjänstepersoner inom respektive enhet. Presidierna i respektive nämnd, samt de intervjuade funktionerna, har getts möjlighet att komma med synpunkter på rapporten för att säkerställa att revisionsrapporten bygger på korrekta fakta och uttalanden. Intervjuade funktioner framgår av källförteckningen.

Granskningen avser revisionsåret 2022. För att kunna besvara syfte och revisionsfrågor har emellertid delar av 2021 års verksamhet inkluderats i granskningen.

1.6. Revisionskriterier

I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av

- ▶ Kommunallag
- ▶ Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar
- ▶ Riktlinjer för bostadsförsörjning
- ▶ Nämndreglementen
- ▶ Mål och budget 2022
- ▶ Verksamhetsplaner
- ▶ Näringslivsstrategi
- ▶ Inköspolicy och regler
- ▶ Kundval Vuxenutbildning respektive Arbetsmarknadsinsatser

2. Kommunens organisation och styrning

2.1. Ansvarsfördelning och organisation

Ansvar för "Fler jobb och snabb etablering" i Alliansens politiska inriktning 2019-2022 är delat.

Kommunstyrelsen har två roller, som egen nämnd och med kommunövergripande ansvar. I det övergripande ansvaret leder, samordnar, övervakar kommunstyrelsen kommunens samlade verksamhet. I uppdraget ingår även lagstadgad uppsiktsplikt. I ansvaret som egen nämnd ingår att bereda ärenden till kommunfullmäktige avseende arbetsgivarfrågor, näringslivspolitik, fastighetsfrågor och markpolitik, exploaterings-verksamhet, god livsmiljö och långsiktigt hållbar utveckling och frågor som rör trygghet och säkerhet. Vidare är kommunstyrelsen ansvarig nämnd för den kommunala produktionen inom Valfärd skola och Valfärd samhällsservice.

Arbets- och företagsnämnden ansvarar för den kommunala vuxenutbildningen, ensamkommande barn och unga, ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsinsatser samt det samlade ansvaret för flyktingmottagande. För dessa verksamheter ansvarar nämnden för mål, finansiering, och uppföljning.

Tidigare var arbets- och etableringsenheten uppdelad i två enheter, etableringsenheten och arbets- och företagsenheten, men verksamheten är sedan en omorganisering 2021 samlad i en enhet, arbets- och etableringsenheten. I samband med omorganisationen 2021 samlades vuxenutbildningen och det kommunala aktivitetsansvaret på tjänstemannanivå under utbildningsenheten. Vidare har kommunen en utbildnings- och arbetsmarknadsdirektör som är ansvarig processägare för arbets- och företagsnämnden samt utbildningsnämnden.

2.2. Mål och budget 2022-2024

I *Mål och budget 2022-2024* anges att Nacka kommun har fyra övergripande mål som gäller för all verksamhet

- ▶ maximalt värde för skattepengarna
- ▶ bästa utveckling för alla
- ▶ attraktiva livsmiljöer i hela Nacka
- ▶ stark och balanserad tillväxt

Utifrån målen fastställer kommunfullmäktige nämndernas fokusområden för budgetperioden. Målen följs upp genom resultatindikatorer och redovisas i respektive nämnds Mål och budget 2022-2024.

Tabellen identifierade de delar av Mål och budget 2022-2024 som bedöms ha bäring på "Fler jobb och snabb etablering"

Alliansens politiska inriktning	Mål och budget 2022-2024	Utvalda indikatorer	Utfall 2021	Mål 2022
Ökat lokalt företagande och flera lokala arbetstillfällen	Fokusområde inom ramen för det övergripande målet "Maximalt värde för skattepengarna" (KS)	Tillgänglig mark för företagsetableringar (målvärde presenteras ej)	-	-
	Fokusområde inom ramen för det övergripande målet "Bästa utveckling för alla" (KS)	Företagsranking totalt	43	25
	Fokusområde inom ramen för det övergripande målet "Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka" (KS)	(indikator ej framtagen)		
	Fokusområde inom ramen för det övergripande målet "Stark och balanserad tillväxt" (KS)	Nya företag per år	984 (2020)	1000
Anpassad vuxenutbildning	Fokusområde inom ramen för det övergripande målet "Stark och balanserad tillväxt" (AFN)	Andel kursdeltagare med godkänt betyg i kommunal vuxenutbildning på grundläggande respektive gymnasial nivå	73 %	75 %
Ekonomiskt hållbar bostadsförsörjning	Fokusområde inom ramen för det övergripande målet "Bästa utveckling för alla" (AFN)	Andel anvisade nyanlända i egen bostad efter etableringsperiodens slut	84 %	100%
Krafttag mot utanförskap och försörjningsbidragsberoende	Fokusområde inom ramen för det övergripande målet "Maximalt värde för skattepengarna" (AFN)	Andel vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd	38,5 % (2020)	35 %
		Andel unga vuxna mellan 18-24 år med ekonomiskt bistånd	4 % (2020)	5 %
		Antal dagar från ansökan vid nybesök till beslut inom försörjningsstöd, median	10 (2020)	4

Av tabellen kan utläsas att aktiviteter för att bidra till målluppfyllelse av Alliansens politiska inriktning "smarta upphandlingar", "etablering av högre utbildning" (Vercityprojektet) samt "försöksverksamhet med kommunal arbetsförmedling" inte omnämns i arbets- och företagsnämndens eller kommunstyrelsens respektive Mål och budget 2022.

Däremot beskrivs samverkan med Arbetsförmedlingen som betydelsefull och prioriterat i arbets- och företagsnämndens Mål och budget 2022. Syftet med ökad samverkan är att förbättra arbetsmarknadsinsatserna för att få ned arbetslösheten bland utrikesfödda och arbetslösa ungdomar 16-24 år.

Vidare noteras att målvärden inte finns framtagna för alla presenterade indikatorer för 2021, och inom kommunstyrelsens arbete för att nå det övergripande målområdet "Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka" finns inga resultatindikatorer framtagna. Fokusområdet avser bland annat ett ökat fokus på blandad bebyggelse och lokaliseringsförutsättningar för verksamhet och arbetsplatser. I kommunstyrelsens Mål och budget uttrycks att det är av betydelse att kommunen framgent planerar för olika typer av verksamheter för att bidra till ett starkt näringsliv i kommunen.

Två viktiga strategiska frågor är planering av kontorsytor, främst på västra Sicklaön, samt planering av nya verksamhetsområden för småindustri.

Ytterligare planerade, pågående och genomförda insatser med bäring på Alliansens politiska inriktning presenteras i kapitel 3.

2.3. Verksamhetsbudget med tillhörande budgetkommentar

Kommunstyrelsen

I kommunstyrelsens internbudget 2022 framgår styrelsens fokusområden för 2022-2024, både inom ramen för styrelsens roll att leda och samordna samt i rollen som egen nämnd. Avseende det förstnämnda framgår under det övergripande målet "Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka" att det är viktigt att planera för olika typer av verksamheter för att bidra till ett starkt näringslivsklimat i kommunen. Två fortsatt viktiga frågor är planering av kontorsytor samt planering av nya verksamhetsområden för småindustri.

Inom ramen för det övergripande målet "Stark och balanserad tillväxt" omnämns åtaganden för att skapa fler arbetsplatser i Nacka. Den kommande stadsutvecklingen beskrivs vara en förutsättning för att målet om antal arbetsplatser ska nås, samtidigt som det kontinuerligt tillkommer arbetsplatser genom utbyggnad enligt befintlig detaljplan. Exempel på detta är Curanten och Tapetfabriken i Sickla som bidragit med nya arbetsplatser samt de färdigplanerade verksamhetstomterna i Fisksätra som ska säljas till företag och som erbjuder arbetstillfällen. Planläggning pågår av flera projekt i syfte att skapa nya arbetsplatser i kommunen såsom Tryckluftsfabriken och Nacka Port.

Förskjutningen i tidplanen för tunnelbanan beskrivs påverka både tillkomsten av bostäder samt nya arbetsplatser på västra Sicklaön. Med nuvarande förutsättningar tros merparten av de nya arbetsplatserna tillkomma först efter 2030 och driftsstarten av tunnelbanan.

Vidare beskrivs under det övergripande målet "Attraktiva livsmiljöer" att kommunen under 2020 bildat Centrala Nacka Marknadsbolag AB i syfte att marknadsföra platsen kring centrala Nacka tillsammans med marknadsaktörer. På sikt ska 6 000 bostäder och 7 000 arbetsplatser tillkomma. Området omfattar området runt Järlahöjden, Mötesplats Nacka samt överdäckningen av Värmdöleden.

Inom ramen för det övergripande målet "Stark och balanserad tillväxt" framgår att allt fler företag etablerar sig i kommunen och att bättre förutsättningar för etablering och arbetstillfällen ska skapas. För att nå en stadsutveckling i ekonomisk balans beskrivs ett aktivt arbete där inkomster och utgifter matchar varandra krävs. Prognoser som har gjorts för perioden 2016-2030, baserade på pågående och planerade projekt, visar att det är en stor utmaning att nå ekonomisk balans till 2030.

I nuläget är prognosen att stadsutvecklingsekonomi inte uppnår detta. För västra Sicklaön har en justerad genomförandeplan tagits fram med prioriteringar för att säkra en balanserad utbyggnadstakt.

Vidare beskrivs olika satsningar som ska göras under verksamhetsåret. Däribland satsas 1,5 miljoner kronor i näringslivet med syftet att få fler företag att etablera sig i Nacka. I anslutning till detta beskrivs följande planerade/pågående aktiviteter för att förbättra kommunens näringslivsranking och NKI-värden¹

- ▶ En bred kartläggning av vad nackaföretagen tycker om att vara verksamma i Nacka samt om vilka åtgärder de anser behöver vidtas för att företagsklimatet ska bli bättre färdigställdes i mitten av förra året. Strategiska insatser och planering med detta som utgångspunkt fortgår under 2022.
- ▶ Uppdatering av näringslivsstrategin förskjuts och görs under 2022. Primärt på grund av att ett avsnitt som berör ökad och mer omfattande strategisk kommunikation inom näringsliv ska inkluderas.
- ▶ Riktade frukostmöten runt upphandling fortsätter. I detta inkluderas även fortsättningsvis en upphandlingsskola samt förbättrat digitalt gränssnitt där företagen enklare kan få information och lämna anbud.
- ▶ Projekt i syfte att förebygga brottslighet och skapa trygghet har startat i Kummelbergs verksamhetsområde. Arbetet kommer att intensifieras under 2022 och utöver kommunen, företagare och fastighetsägare i området är även Svenskt Näringsliv, Polisen och Tryggare Sverige involverade.
- ▶ Företagarträffen genomförs för 28e gången i rak följd under vecka 8. Temat på träffen är hållbarhet.
- ▶ En ny tjänst, Etableringsdirektör, har skapats och förväntas ge ökad effekt avseende utveckling av kommunens egen mark för verksamhetsändamål samt intensifierat samarbete med fastighetsutvecklare i syfte att skapa fler etableringar.

Arbets- och företagsnämnden

I arbets- och företagsnämndens internbudget 2022 framgår att flera budgetposter har justerats, framförallt på grund av minskad efterfrågan. De största justeringarna är gjorda inom verksamheterna ekonomiskt bistånd samt arbetsmarknadsinsatser.

¹ Nöjd-kund-index är ett standardiserat sätt att mäta kundnöjdhet.

Tabellen presenteras driftbudget 2022 inklusive specifikation av budgetförändring (mnkr)

Arbets- och företagsnämnden	Bokslut	Budget	Prognos	Förändring		Budget 2022			Skillnad budget 2021 och 2022	
	2020	2021	2021 T2	Volym	Satsningar	Intäkt	Kostnad	Netto	mkr	%
Grundläggande vuxenutbildning, check	-9,9	-9,6	-9,6	-0,4	0,0	1,5	-11,5	-10,0	-0,4	4,2%
Gymnasial vuxenutbildning, check	-28,6	-27,6	-23,0	3,6	0,0	35,0	-59,0	-24,0	3,6	-13,0%
Svenska för invandrare, check	-13,8	-15,1	-15,0	-1,3	-1,0	1,0	-18,4	-17,4	-2,3	15,2%
Arbetsmarknadsinsatser, check	-13,1	-17,0	-12,0	4,0	0,0	0,0	-13,0	-13,0	4,0	-23,5%
Arbetsmarknad, övrigt	-17,0	-18,0	-18,0	-0,5	0,0	2,5	-21,0	-18,5	-0,5	2,8%
Ekonomiskt bistånd	-73,6	-78,1	-70,0	8,1	0,0	3,0	-73,0	-70,0	8,1	-10,4%
Ensamkommande barn	6,3	0,0	1,5	0,0	0,0	15,0	-15,0	0,0	0,0	0,0%
Nyanlända inkl bostadsförsörjning och samhällsorientering	6,0	-0,6	7,9	2,6	0,0	27,5	-25,5	2,0	2,6	23,7%
Nämnd och nämndstöd	-1,2	-1,8	-1,8	0,0	0,0	0,0	-1,8	-1,8	0,0	0,0%
Myndighet och huvudmannauppgifter	-51,6	-54,2	-54,2	0,0	-1,0	2,5	-57,7	-55,2	-1,0	1,8%
Summa	-196,5	-222,0	-194,2	16,1	-2,0	88,0	-295,9	-207,9	14,1	-6,3%

Förändring med - tecken framför betyder en utökad budget

Budgetposten "Grundläggande vuxenutbildning" avser ersättning till anordnare av kommunal vuxenutbildning, såväl auktoriserade som andra huvudmän.

Budgetramen ökas med totalt 0,4 mnkr, på grund av att en del elever som läser svenska för invandrare (SFI) vid behov kommer att läsa orienteringskurser inom digital kompetens, studieteknik och arbetsmarknad parallellt med sina SFI-studier.

Budgetposten "Arbetsmarknadsinsatser" består av så kallad jobbpeng.² Budgetramen minskas med 4,0 mnkr jämfört med budgetramen 2021, vilket förklaras av lägre efterfrågan än budgeterat. En genomlysning av kommunens arbetsmarknadsinsatser planeras genomföras under 2022 i syfte att identifiera utvecklingsområden. Budgetposten Arbetsmarknad övrigt, avser olika aktiviteter inom ramen för arbetsmarknadsverksamheten, såsom samordningsförbundet VärNa och feriearbete till ungdomar. Budgetramen ökar med 0,5 mnkr vilket möjliggörs genom utveckling och översyn av avtalade insatser samt omförhandling av flera avtal.

Budgetposten "Ekonomiskt bistånd" avser kostnaderna utbetalt ekonomiskt bistånd inklusive kostnader för tillfälligt boende. Budgetramen minskas för verksamheten med 8,1 miljoner kronor jämfört med 2021, vilket i huvudsak beror på minskad efterfrågan, men även på ökad kostnadskontroll. En ökning av ekonomiskt bistånd avseende hemutrustning beskrivs kunna ske med hänsyn till att möjligheten för nyanlända att ta hemutrustningslån via CSN tas bort nästa år.

För budgetposten "Nyanlända flyktingar inklusive bostadsförsörjning och samhällsorientering" avser kostnaderna etablerings- och bosöksstöd³, internhyra för uthyrda och tomställda bostäder, eventuella återställningskostnader och kundförluster samt kostnader för samhällsorientering.

² Jobbpeng är en insats som vänder sig till Nackabor som både har erfarenhet från arbetslivet och som behöver hjälp att uppdatera CV och personliga brev, och de som inte har någon arbetslivserfarenhet eller har varit borta från arbetsmarknaden en längre tid och behöver arbetsträna på arbetsplatser som kan leda till anställning.

³ Bosöksstöd är en insats som hjälper den nyanlände att hitta eget boende och informerar om hur bostadsmarknaden fungerar samt hur man söker en bostad.

Budgetramen för 2022 innebär en sänkning av intäkter med 5,8 mnkr och en sänkning av kostnader med 8,4 mnkr.

Intäkterna avser statlig ersättning från Migrationsverket samt hyra från hyresgäster. Vidare information framgår inte av nämndens internbudget.

2.4. Internkontrollplaner

Vid genomgång av arbets- och företagsnämndens internkontrollplan 2022 framgår att två kontrollmoment har bäring på "Fler jobb och snabb etablering".

En av dessa är "Bristande kontinuitet och progress under etableringsperioden" för vilken kontrollmomentet utgörs av "Kontroll av omfattning och progress i insatser" genom uppföljning i verksamhetssystem och dialog med kund. Detta kontrollmoment har identifierats som en sannolik risk, med allvarliga konsekvenser och ska enligt internkontrollplanen följas upp månatligen.

Vidare innehåller internkontrollplanen kontrollmomentet att "Kontrollera att alla fått information kring hur man tar hand om sitt hem", med anledning av att bostäder för sociala ändamål slits hårdare. Metoden som beskrivs är att etableringsstödjare följer upp att alla anvisade nyanlända erhållit och förstått information och att kontakter i civilsamhället har kännedom om informationen. Boendestödjare följer upp att motsvarande information ges till kunder i kommunens kollektivboenden för tillfälligt boende inom ramen för ekonomiskt bistånd.

Detta kontrollmoment ska följas upp löpande och inför avslut av etableringsstöd eller boendestöd.

I kommunstyrelsens internkontrollplan 2022 bedöms inga av de utvalda kontrollmomenten ha direkt bäring på "Fler jobb och snabb etablering".

2.5. Protokollgranskning 2021-2022

För att granska hur kommunstyrelsen styr och följer upp arbetsområden som faller inom "Fler jobb och snabb etablering" har vi granskat kommunstyrelsens protokoll.

Tabellen återger hur kommunstyrelsen informerats respektive fattat beslut

Protokollgranskning kommunstyrelsen 2021 - 2022	
Typ av ärende	Beskrivning
2021-02-22	
Yttrande till Region Stockholm - Näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen	Region Stockholm har skickat ut remiss angående ett förslag på en ny näringslivs- och tillväxtstrategi. Kommunstyrelsen antar stadsledningskontorets förslag till yttrande. I denna beskrivs att kommunen särskilt vill lyfta små och medelstora företags möjlighet att ta del av innovationsbärande regionala strukturer. Denna kategori företag beskrivs utgöra en betydande del av det totala antalet företag i regionen.
2021-03-29	
Yttrande till Finansdepartementet - Bygga och bo till lägre kostnad - förslag för bättre konkurrens i	Kommunstyrelsens yttrar sig om betänkandet: Bygga och bo till lägre kostnad - förslag för bättre konkurrens i bostadsbyggandet.

bostadsbyggandet (SOU 2020:75)	I yttrandet framgår att kommunen välkomnar förslag som möjliggör kostnadseffektivt byggande, men uttrycker samtidigt att förslaget inte nödvändigtvis uppfyller syftet att gynna lägre produktionskostnader och i förlängningen lägre bostadspriser.
2021-05-10	
Beslut att bedriva yrkeshögskola. Skolformen yrkeshögskola läggs till under punkten Q i kommunstyrelsens reglemente	Välfärd skola har ansökt om att starta yrkeshögskola på Young Business Creatives (YBC) som idag bedriver kommunal gymnasieskola. Yrkeshögskoleutbildningen är eftergymnasial och genomförs i nära samarbete med arbetslivet. Ansökan avser kurser som berör socialt entreprenörskap. Ytterligare en ansökan kommer att lämnas in under våren om att starta en utbildning med start hösten 2022 som inkluderar LIA-praktik (lärande i arbetslivet). Kommunstyrelsen ställer sig positiv till ingiven ansökan.
2021-06-07	
Nulägesbeskrivning Vercity, våren 2021	Kommunstyrelsen noterar information i tjänsteskrivelse rörande lägesbeskrivning av Vercityprojektet. Kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en projektplan med målsättning för Vercitys tre inriktningar samt en budget för fyra år.
2021-11-08	
Reformering av Arbetsförmedlingen	Arbets- och företagsnämnden föreslår kommunstyrelsen att anta förslag på yttrande över Ds 2021:27 - Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Denna innehåller lagförslag rörande den föreslagna reformeringen av Arbetsförmedlingen. Lagändringarna föreslås träda ikraft den 1 december 2022. Kommunen ser positivt på lagförslagen men ser behov av förtydliganden kring gränsdragningar, roller, ansvar och rättigheter för Arbetsförmedlingen. KS bifaller förslaget.
2022-04-04	
Motion - ungdomsbostadsrätter i Nacka	Motionärerna vill att kommunen verkar för att skapa billigare bostadsrätter för ungdomar. Deras förslag innebär att del av bostadsrättsprojekt ska utgöras av bostäder, vikta för ungdomar, 18-30 år. Dessa bostäder ska enligt förslag kosta 1/5 av ordinarie pris. Enheten för strategisk stadsutveckling motsätter sig förslaget och stadsutvecklingsutskottet beslutar i enlighet med förslaget från enheten för strategisk stadsutveckling.
2022-05-02	
Politikerinitiativ - Framgång Fisksätra	I politikerinitiativet föreslås 27 förslag i ett program för ett trivsammare och tryggare Fisksätra (Framgång Fisksätra). Programmets förslag avser bland annat att bryta utanförskapen genom fler jobb, samt skapa ett upprustat, rent och snyggt Fisksätra med nya bostäder. Initiativet föreslår att 10 miljoner avsätts för programmets arbete år 2022, varav 7 miljoner tilldelas utbildningsnämnden för att förstärka språkstödet inom likvärdighetsresursen. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade att överlämna politikerinitiativet till stadsledningskontoret för utredning och förslag till beslut.

2.6. Bedömning

Av granskade dokument framgår att kommunstyrelsen kontinuerligt följer upp insatser för att uppnå fullmäktiges mål om ökat lokalt företagande och fler lokala arbetstillfällen. Likaså verkar arbets- och företagsnämnden för att bidra till större möjligheter till kompetensutveckling via anpassad vuxenutbildning, ekonomiskt hållbar bostadsförsörjning samt krafttag mot utanförskap och försörjningsberoende.

Specifika planerade och genomförda insatser med bäring på "Fler jobb och snabb etablering" presenteras tillsammans med iakttagelser från intervjuer i kapitel 3.

Vi ser positivt på att arbets- och företagsnämnden inkluderar kontrollmoment med bäring på Alliansens politiska inriktning i sin internkontrollplan 2022. Vi anser att även kommunstyrelsen bör överväga att inkludera kontrollmoment i sitt internkontrollarbete.

Vi ställer oss frågande till att begreppet "smarta upphandlingar" inte omnämns i kommunstyrelsens och arbets- och företagsnämndens respektive nämnds Mål- och budget eller internbudget. Även planering för arbete inom Vercityprojektet har utelämnats. Vidare noteras att inte alla framtagna indikatorer har målvärden och/eller aktuellt utfall för 2021 i respektive Mål och budget.

Av protokollgranskningen framgår att kommunstyrelsen tar del av, samt i vissa fall beslutat om, ärenden som faller inom ramen för "Fler jobb och snabb etablering" däribland beslut att bedriva kommunal yrkeshögskola, nulägesbeskrivning av Vercityprojektet, samt politikerinitiativ såsom "Framgång Fisksätra". Då arbetet med att uppnå måluppfyllelse inom Alliansens politiska inriktning sker som en del i ordinarie verksamhet, upplevs det inte som att kommunstyrelsen aktivt styrt eller organiserat arbetet. Däremot görs uppföljningar av Alliansens politiska inriktning, vilka presenteras av Stadsledningskontorets stab på möten för tjänstemannaledning och den politiska majoriteten. Innehållet av dessa uppföljningar presenteras i kapitel 4.

3. Fler jobb och snabb etablering

I avsnitten nedan framgår genomförda aktiviteter och nulägesstatus inom "Fler jobb och snabb etablering", vilka identifierats i styrdokument och intervjuer.

3.1. Ökat lokalt företagande och fler lokala arbetstillfällen

I avsnittet "Ökat lokalt företagande och fler lokala arbetstillfällen" framgår att kommunen bör kraftsamla för att förbättra företagsklimatet i Nacka. Detta är delvis en följd av att Nacka sjönk kraftigt i Svenskt Näringslivs ranking av lokala företagsklimat 2018, från plats 3 till 38. År 2021 (den senast presenterade mätningen) placerade sig Nacka på plats 43. I kommunstyrelsens internbudget 2022 beskrivs ett antal planerade och pågående aktiviteter för att få fler företag att etablera sig i Nacka, vilka beskrivs i avsnitt 2.4.

Den 1 januari 2022 tillträdde tidigare näringslivsdirektör i kommunen tjänsten som etableringsdirektör. Tjänsten beskrivs i intervju vara av vikt för att få en bättre hävstång i och med den nya tunnelbanelinjen som byggs ut i kommunen, med syfte att etablera fler företag samt öka antalet fastighetsinvesteringar och kontorsplatser i kommunen. Etableringsdirektören beskriver en vilja hos nackainvånarna att jobba närmare hemmet, vilket stärkts ytterligare under pandemin, men att det i dagsläget är många högutbildade nackainvånare som jobbar på arbetsplatser utanför kommunen. Att fler högutbildade invånare ska kunna arbeta lokalt beskrivs därför vara ett prioriterat område.

Stadsutvecklingen i Nacka är, av intervju och granskade dokument att döma, inne i ett aktivt genomförandestadie och flera större projekt startar under 2022 däribland utbyggnation av förnyelseområdena i sydöstra Boo, anläggningsarbeten i Älta Centrum samt fortsatt utbyggnad av Gamla Värmdövägen. En uttryckt ambition, såväl i Mål och budget, Årsredovisning 2022 samt Alliansens politiska inriktning, är att näringslivet i kommunen måste växa och utvecklas vidare.

Det pågår utveckling av ett flertal verksamhetsområden exempelvis i Kummelnäs, Orminge och Ältaberg. Av årsredovisning 2021 framgår att merparten av kontorspotentialen finns i Nacka Stad där Sickla är ett etablerat kontorsläge som växer och utvecklas.

Nästa steg beskrivs vara att konkretisera och påbörja utvecklingen av kontor och andra arbetsplatser i centrala Nacka, i takt med att tunnelbanan och nya stads kvarter växer fram.

3.2. Smarta upphandlingar

Avseende begreppet "smarta upphandlingar" är den politiska viljan uttryckt i Alliansens politiska inriktning innebärande att kommunen ska underlätta för små och medelstora lokala företag att lägga anbud. Begreppet "smarta upphandlingar" återkommer inte på andra ställen i Mål och budget och inte heller i övriga granskade styrdokument. Vid intervju med inköpschef framgår att definitionen av smarta upphandlingar inte är klarlagt och att upphandlingar alltid genomförs affärsmässigt, vilket kan anses smart. Frågor kring jobb och etablering används vanligen inte i upphandlingsfråga men kan exempelvis avse krav på praktikplatser. Samtidigt beskrivs att efterfrågan på praktikplatser har varit låg och att det är en utmaning att hitta lämpade praktikanter. Praktikplatser kan också medföra kostnader för en leverantör som denne med sannolikt tar höjd för i anbudet, vilket inte alltid är affärsmässigt sett ut en upphandlares perspektiv. Om sådana specifika krav ska ingå vid upphandling är det därför den nämnd som ska nyttja och betala för tjänster/produkter som avgör vilka krav som ställs. För att ge lokala företag möjlighet att lägga anbud hålls utbildningar i hur man formulerar anbud.

3.3. Försöksverksamhet med kommunal arbetsförmedling

I Alliansens politiska inriktning uttrycks att kommunen ska ta initiativ för att Nacka ska påbörja en försöksverksamhet att ta över Arbetsförmedlingens uppgifter och ansvar för arbetsmarknads- och etableringsinsatser. I januari 2020 vände sig kommunen till arbetsmarknadsministern med önskan om att bli pilotkommun i arbetet med Arbetsförmedlingens reformering. Inget svar har kommit på kommunens skrivelse. Av intervju framgår att det inte varit möjligt att överta delar av Arbetsförmedlingens roll under mandatperioden eftersom Arbetsförmedlingen har varit i ständig förvandling sedan Alliansens politiska inriktning antogs. Vidare beskrivs att kommunen idag har en arbetsmodell för arbetsmarknadsinsatser som i praktiken är en mikromodell av Arbetsförmedlingens makromodell, det vill säga att aktörer auktoriseras som sedan förmedlar arbete till kunder och kundgrupper.

Av protokollgranskningen som presenterades i avsnitt 2.5 framgår att arbets- och företagsnämnden föreslog att kommunstyrelsen antar förslag på yttrande till Arbetsmarknadsdepartementet över Ds:2021:27, "Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet". Arbetsmarknadsdepartementet har remitterat en promemoria avseende en reformerad Arbetsförmedling till Nacka kommun. Lagändringarna föreslås träda ikraft den 1 december 2022. Kommunstyrelsen ser i yttrandet positivt på förslagen där de matchande och rustande insatser i huvudsak ska utföras av fristående aktörer, vilket är ett upplägg Nacka har erfarenhet av utifrån ett mångårigt arbete med kundval, systematisk uppföljning och utveckling. I yttrandet lyfts även att förtydliganden bör göras kring hur organiseringen av Arbetsförmedlingen ska ta tillvara erfarenhet och kunskap kommuner har kring målgrupper med komplexa behov. I yttrandet uttrycks även ett behov av förtydliganden kring gränsdragningar, roller, ansvar, skyldigheter och rättigheter för Arbetsförmedlingen, leverantörer och andra berörda myndigheter gällande samtliga av de områden promemorian tar upp.

3.4. Anpassad vuxenutbildning

I "Fler jobb och snabb etablering" framkommer en politisk vilja att de som behöver komplettera sin utbildning eller skaffa ny yrkesutbildning ska kunna göra detta omedelbart, utan onödiga väntetider.

I intervju beskrivs Nackas vuxenutbildning som generös och att i princip alla som söker sig till vuxenutbildningen erbjuds plats och att väntetiderna är korta. Även statsbidragen inom området beskrivs vara generösa.

Vidare framgår av Alliansens politiska inriktning att vuxenutbildningen ska erbjuda ett brett utbud av kurser och utbildningar hos olika anordnare och att kommunen ska verka för att hela regionen ses som en gemensam komvuxregion. Av intervju framgår att kommunen har ett samarbete med andra kommuner och branschråd i Storstockholm och att frågan är ständigt levande.

Vidare beskrivs att utbudet i dagsläget består av vad anordnare önskar erbjuda utifrån efterfrågan. I samband med att Skolverket förtydligat vilka nationella utbildningar som finns tillgängliga har kommunen haft möjlighet att matcha dessa för att säkerställa att efterfrågan tillfredsställs.

Intervjuad funktion berättar att anställningsbarhet till följd av deltagande i den kommunala vuxenutbildningen i dagsläget inte är en resultatindikator som följs, men att detta hade varit önskvärt.

Angående Alliansens politiska inriktnings påverkan på verksamheten beskrivs denna som liten i och med att den kommunala vuxenutbildningen ligger under nationella föreskrifter men att samverkan regionalt och med anordnare har blivit bättre under mandatperioden.

I årsredovisningen 2021 framgår att den länsövergripande enkätundersökning som Storstockholm genomför varje år visar att de elever som studerar i Nackas kommunala vuxenutbildning generellt sett är mycket nöjda med sin utbildning. Sammantaget visar undersökningen att kommunens vuxenutbildning har fortsatt god kvalitet och goda resultat gällande såväl betyg, avbrott som kundnöjdhet.

3.5. Etablering av högre utbildning

I Alliansens politiska inriktning uttrycks att kommunen ska fortsätta ta initiativ för att förverkliga Vercityprojektet, vilket är en ambition att etablera högre utbildning i Nacka. Utifrån uppdraget beskrivs i intervju att kommunstyrelsen arbetat för att peka ut inriktningen och att det nu finns ett slutmål för projektet.

Av nulägesrapporten av Vercityprojektet, som presenterades för kommunstyrelsen vid sammanträdet 2021-06-07, framgår att en pilot till Vercity öppnade den 23 mars 2018 och var då plats för "Lärande i Nacka Forum där framtidens affärsmodeller för utbildning i samspel mellan flera olika aktörer utvecklas, lärmiljöer utforskas och kurser och utbildningar utvecklas". Vercitypiloten och lokalerna i Nacka Forum avvecklades under våren 2020. I projektets inriktningar framåt är följande framåtsyftande huvudspår identifierade

- ▶ Etablering av högre utbildning. I nulägesrapporten uttrycks att kommunen behöver strategiskt vidareutveckla och skapa ett mer strukturerat arbete för att tillsammans med olika aktörer för att fortsätta att stimulera etablering av högre utbildning.

Som exempel på en annan form av etablering av högre utbildning finns idag Välfärd skola som har ansökt om att starta yrkeshögskola, kopplad till gymnasieskolan YBC i Sickla.

- ▶ Digitalisering och Swedish Edtest. Inom detta spår kommer det framgent att sökas fortsatt finansiering för att fördjupa och bredda arbetet (nuvarande finansiering löpte ut den 12 maj 2022). Stygruppen, där Nacka ingår, har också beslutat att inriktningen bör vara att överlämna projektledaransvaret till en koordinator med ett nationellt uppdrag och med kapacitet att utveckla verksamheten. Samtal och diskussioner pågår med eventuella koordinatörer.
- ▶ Kompetensförsörjning. En nationell och/eller internationell lärarutbildning ska etableras i Nacka. Samtal med internationell anknytning pågår och behöver vidareutvecklas. Ett mer långtgående initiativ finns framtaget av Välfärd skola som förväntas kunna komma igång under vårterminen 2022.

3.6. Ekonomiskt hållbar bostadsförsörjning

I Alliansens politiska inriktning framgår att stor bostadsbrist i Nacka lett till kortsiktiga och dyra lösningar för både kommunen och de nyanlända. Det är därför angeläget att kommunen säkerställer en långsiktig och ekonomisk hållbar bostadsförsörjning.

Vid intervju med funktion vid fastighetsförvaltningsenheten framgår att enheten främsta samarbetspartner i arbetet med bostadsförsörjning för nyanlända är arbets- och etableringsenheten, med vilka veckovisa avstämningar görs. Arbets- och etableringsenheten beskriver sitt behov för fastighetsförvaltningen och genom överenskommelse säkerställs att rätt antal bostäder finns tillgängliga över tid. Detta arbete beskrivs ha formaliserats de senaste åren till följd av ett utvecklingsarbete som föranleddes av flyktingkrisen 2015. Vid intervju med funktion vid arbets- och etableringsenheten beskrivs att de kortsiktiga och dyra lösningar som omnämns i Alliansens politiska inriktning avser just tiden efter flyktingvågen. Det uppgavs att då Nacka inte har ett kommunalt bostadsbolag behövde kommunen hyra in dyra lösningar och godkända hyreskostnader som var högre än de statliga schablonersättningarna.

Under senare år beskrivs att mycket arbete har lagts på renoveringar som klarar slitage och att säkerställa att bostäderna är slitstarka. På så vis har kostnaderna kunnat hållas nere. Ekonomiskt hållbart boende beskrivs som en del av arbetet med bostadsbeståndet. Som tidigare nämnt i avsnitt 2.4 innehåller arbets- och företagsnämndens internkontrollplan 2022 ett kontrollmoment som avser att kontrollera att hyresgäster erhållit och förstått information kring hur man tar hand om sitt hem, då bostäder för sociala ändamål slits hårdare. Metoden som beskrivs i internkontrollplanen är att etableringsstödjare följer upp att alla anvisade nyanlända fått information och att kontakter i civilsamhället har kännedom om informationen. Boendestödjare följer upp att motsvarande information ges till kunder i kommunens kollektivboenden för tillfälligt boende inom ramen för ekonomiskt bistånd. Kontrollmomentet ska följas upp löpande och inför avslut av etableringsstöd eller boendestöd.

På arbets- och etableringsenheten beskrivs i intervju att man tidigare arbetat med insatsen "boskola" för att ge ökad förståelse hos nyanlända kring regler och praktiska tips kring bosättning i kommunerna. Utvecklade insatser är "bointroduktion" och "bosökstöd för nyanlända" som startades under 2018 för att stödja Nackas nyanlända att hitta eget boende efter etableringsperiodens två år.

Genom insatserna beskrivs risken minska för att de nyanlända behöver en insats i form av tillfälligt boende via ekonomiskt bistånd efter de två åren i kommunens genomgångsbostad. Arbetsmetoden med genomgångsbostäder har enligt intervju funnits i kommunen sedan 2015. Under 2021 hade 84 procent av de nyanlända eget boende efter 2 år i kommunens genomgångsbostad.

I intervju med enheten för strategisk stadsutveckling framkommer att Nacka kommun inte har så skarpa verktyg som underlättar för bostadssökande att finna bostäder som är bra men billiga. Kommunen måste agera på en bostadsmarknad med dess aktörer. De har dock verkat för att i ett specifikt fall avtala med exploatör om att 36 hyresrätter skulle få en maximal hyra om 1800kr per kvm och år. Det fanns färdig detaljplan så förutsättningarna var ganska klara i förväg och kommunen hittade en aktör som var villig att kliva in med den förutsättningen.

Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar anger att kommuner med riktlinjer ska planera för bostadsförsörjningen i kommunen. Syftet är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Nacka kommun har en riktlinje och i intervju uppges att den ska revideras inom innevarande mandatperiod.

På frågan om hur riktlinjen påverkar arbetet svaras att den inte adderar mycket utöver vad som normalt utförs men att analysen som riktlinjerna bygger på är viktig för hur kommunen tillgodoser behoven som finns och vad som läggs in i projektportföljen. Nacka arbetar med lokala åtaganden men följer samtidigt de regionala åtagandena. Det lyfts fram att Nacka även vill ha bostäder som passar som instegsbostad där man även kan bo kvar. Metoden att påverka marknaden uppges vara dialog med bostadsaktörer, de ser också behovet av att fler måste kunna komma in på bostadsmarknaden. Tidiga dialoger förs där Nacka kommun förklarar vilka behov som finns. Kommunen kan även via exploateringsenheten föra samtal med marknadens aktörer om villkor för exploatering.

På frågan om hur nyanlända ska finna bostäder efter de första två åren, och om det finns uppdrag från de förtroendevalda att beakta detta i stadsutvecklingen, svaras att inget sådant uppdrag finns och att det finns brist på bostäder. På frågan om ett sådant uppdrag kunde leda till framtagandet av bra men billiga bostäder besvaras med nej, kommunen har inte de verktygen. Däremot kan frågan bearbetas mer långsiktigt då det tar ca 7 år från projektplan till färdig bostad. På frågan om det finns ett utbud av äldre bostäder där man kan hitta insteg på bostadsmarknaden svaras att det nog finns men att kommunen inte har överblick över den lokala bostadsmarknaden.

Intervjun lyfter fram att det är attraktivt att ha en blandning och ett utbud som attraherar fler människor där mixen av boendeformer, utföranden och priser är framgångsfaktorer. Drömmen är att den som kommer till Nacka ska kunna bo kvar.

3.7. Krafttag mot utanförskap och försörjningsbidragsberoende

I Alliansens politiska inriktning uttrycks att utvecklingen med ett ökat antal hushåll med ekonomiskt bistånd ska brytas, att hembesök regelmässigt ska användas samt att krav på heltidsaktivitet ska ställas där så är möjligt. I september 2019 anställdes två socialsekreterare vid arbets- och etableringsenheten med fokus på hembesök.

Denna rekrytering beskrivs i intervju vara en direkt konsekvens av skrivelsen om "Fler jobb och snabb etablering".

Insatsen fungerar dels som ett kontrollinstrument för att säkerställa att mottagaren av ekonomiskt bistånd står till arbetsmarknadens förfogande och bor på uppgiven adress, men hembesöken fungerar även för att säkerställa att mottagaren av ekonomiskt bistånd får rätt stöd utifrån individuella behov.

Arbets- och företagsnämnden arbetar enligt parollen "snabbaste vägen till egenförsörjning" genom arbete och/eller studier. De arbetsmarknadsinsatser som finns är enligt representanter vid arbets- och etableringsenheten tätt kopplade med ekonomiskt bistånd, vilket innebär att biståndsmottagaren måste stå till arbetsmarknadens förfogande eller studera för att få ekonomiskt bistånd.

Enligt intervjuad funktion vid arbets- och etableringsenheten har utvecklingen av höga kostnaderna för ekonomiskt bistånd och flyktingmottagande vänt sedan Alliansens politiska inriktning skrevs. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd har enligt enhetschef vid arbets- och etableringsenheten minskat kraftigt till följd av ett fokuserat arbete de senaste åren. I arbets- och företagsnämndens årsbokslut 2020 och 2021 framgår att det ekonomiska utfallet för verksamheten ekonomiskt bistånd har minskat. För helåret 2021 hade verksamheten en positiv budgetavvikelse om cirka 11 mnkr vilket beror på att antalet kunder som beviljats ekonomiskt bistånd minskat. Mellan 2019 och 2020 minskade antalet hushåll med utbetalt ekonomiskt bistånd med cirka 17 procent.

Avseende kommunens flyktingmottagande tillämpas enligt intervju med kommunens etableringsdirektör ett "entreprenöriellt synsätt" och ambitionen är att driva entreprenörsperspektivet redan i etableringsfasen, vilket beskrivs som lyckat. På arbets- och etableringsenheten arbetar innovations- och entreprenörsrådgivare bland annat med rådgivning för nyanlända.

3.8. Bedömning

Sammanfattningsvis upplevs Alliansens politiska inriktning vara behandlat som ett "styrtdokument" som enheterna förhåller sig till, ett mönster som framgår av intervjuer samt av frånvaron av specifika handlingsplaner med direkt koppling till Alliansens politiska inriktning. Samtliga intervjuade funktioner är medvetna om att skrivelsen "Fler jobb och snabb etablering" finns och beskriver att dokumentet "skapar riktningen" i planeringen av arbetet.

Innehållet i Alliansens politiska inriktning beskrivs inte skilja sig särskilt från den ordinarie verksamheten och att det sker ständig dialog mellan tjänstemannasidan och politikerna kring Alliansens politiska inriktnings olika delar. Av intervjuer och dokumentgranskning framgår att det finns ett aktivt arbete med de politiska inriktningar som omnämns i "Fler jobb och snabb etablering", undantaget "smarta upphandlingar". Den enda insatsen som identifierats som en direkt konsekvens av Alliansens politiska inriktning är införandet av hembesök som utförs av socialsekreterare på arbets- och etableringsenheten. Denna insats kunde vidtas tack vare resursförstärkning av nämndens budget.

En ekonomiskt hållbar bostadsförsörjning har flera två perspektiv, dels de nyanländas första två år i kommunen - men även hur de ska finna bostäder efter denna period. Uttrycket kan alltså ses kommunalekonomiskt, dessa bostäder får inte bli för dyra, men kan även ses ur ett hållbarhetsperspektiv, såväl ekonomiskt som socialt hållbart. Vi ser inte att kommunstyrelsen i "Fler jobb och snabbare etablering" tydligt kopplat "ekonomiskt hållbar bostadsförsörjning" till stadsutvecklingen och dess betydelse för socialt och ekonomiskt hållbara boenden, men att frågan däremot arbetas med ur perspektivet, mindre kostnader för kommunen under de första två åren.

I riktlinjen för bostadsförsörjning har fullmäktige fastställt att bostadsbyggandet innebär att allt bostadsbyggande ska vara långsiktigt hållbart och lyfter fram ekologisk hållbarhet, men även att Nacka ska erbjuda goda boendemiljöer med blandning av upplåtelseformer och erbjuda bostäder för alla oavsett kön, ålder, kulturell bakgrund, funktionsnedsättning och sociala förutsättningar. Det finns alltså stöd i riktlinjerna för en bredare ansats än de nyanländas första två år.

Vi har inte tagit del av specifika handlingsplaner med direkt koppling till Alliansens politiska inriktning. Däremot bedöms genomförda aktiviteter främja målen i inriktningen. Denna slutsats dras på basis av uppgifter i intervjuer samt av granskade dokument.

4. Uppföljning av processer och resultat

4.1. Kontroll och uppföljning

I Årsredovisning 2021 redovisas utfallet på de resultatindikatorer som fastställs i Mål och budget.

I avsnittet som berör kommunens måluppfyllelse beskrivs bland annat att arbetslösheten bland utrikesfödda var 9,5 procent i Nacka under december, vilket är 3,6 procent lägre än vid samma tidpunkt 2020, och att arbetslöshetsnivån är den lägsta sedan augusti 2009.

Skillnaden i arbetslöshet mellan utrikesfödda och hela befolkningen är 5,1 procent i Nacka, vilket är en mindre skillnad än motsvarande period 2020.

Tabellen presenteras resultatet från Årsredovisning 2021 av de indikatorer som har bäring på "Fler jobb och snabb etablering"

Övergripande mål - Maximalt värde för skattepengarna			
Fokusområde	Indikatorer	Utfall 2021	Mål 2021
Individanpassade insatser mot arbete och utbildning skapar förutsättningar för egen hållbar försörjning (AFN)	Andel vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd		35 %
	Andel unga vuxna mellan 18-24 år med ekonomiskt bistånd		5,5 %
	Antal dagar från ansökan vid nybesök till beslut inom försörjningsstöd	20	5
	Nettokostnad för arbetsmarknadsåtgärder, kr/invånare		500
Övergripande mål - Bästa utveckling för alla			
Fokusområde	Indikatorer	Utfall 2021	Mål 2021
Egen försörjning är en vinst för alla. Kommunen skapar förutsättningar till arbete, studier och eget företagande genom arbetsmarknads- och utbildningsinsatser (AFN)	Andel elever som slutfört kurs i SFI	58 %	50 %
	Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, andel deltagare som börjat arbeta och studera		63 %

	Andel arbetslösa ungdomar 16-24 år i förhållande till arbetskraften		10 %
	Andel anvisade nyanlända i egen bostad efter etableringsperiodens slut	84 %	100 %
Övergripande mål - Attraktiva livsmiljöer i Nacka			
Fokusområde	Indikatorer	Utfall 2021	Mål 2021
Kommunen skapar möjligheter till etablering för alla via arbete och egen försörjning i samspel med andra aktörer i hela Nacka (AFN)	Andel kommundelar med bostäder för sociala ändamål	100 %	100 %
	Arbetslösheten bland utrikesfödda i Nacka i förhållande till arbetskraften	9,5 %	13 %
Övergripande mål - Stark och balanserad tillväxt			
Fokusområde	Indikatorer	Utfall 2021	Mål 2021
Resultatöverskott ska ligga på långsiktigt hållbar nivå. Soliditet ska öka över tid. Nya bostäder och nya arbetsplatser färdigställs enligt målen och är attraktiva över tid. (KS)	Färdigställda bostäder Kommunstyrelsen	624	800
	Nya arbetsplatser Kommunstyrelsen		800
	Nya Nackabor Kommunstyrelsen	1659	1100
God tillgång till arbetskraft med relevant kompetens för strategiskt viktiga branscher. Stadsutvecklingsekonomi ska vara självfinansierad över tid. Övriga investeringar ska ha en hög grad av självfinansieringsgrad. Kommunens eget markinnehav ska utvecklas så att det bidrar till minst 40% av bostäder och arbetsplatser av det samlade målet till 2030. (KS)	Företagens tillgång till medarbetare med relevant kompetens (Svenskt näringslivs ranking)	99	30
	Nya företag per år		800
Fokusområde	Indikatorer	Utfall 2021	Mål 2021
Nacka kommun växer. Kommunen skapar	Andel kursdeltagare med godkänt betyg i vuxenutbildningen	89 %	95 %

förutsättningar för arbetssökande att matcha arbetsgivarnas behov av kompetens. (AFN)	Andel ungdomar inom det kommunala aktivitetsansvaret som börjar, eller återgår till studier	40 %	60 %
---	---	------	------

Av tabellen framgår att det finns flera indikatorer framtagna för att mäta kommunstyrelsen och arbets- och företagsnämndens måluppfyllelse inom ramen för Alliansens politiska inriktning. Däremot saknas värden för årets utfall för flera indikatorer, vilket enligt uppgift beror på att målvärdena inte finns publicerade på Kolada.

Vidare kan vi inte identifiera att "smarta upphandlingar", "försöksverksamhet med kommunal arbetsförmedling" samt "etablering av högre utbildning" följs upp via indikatorer, eller omnämns i Årsredovisning 2021.

4.2. Uppföljning av Alliansens politiska inriktning

Vi har tagit del av uppföljning av Alliansens politiska inriktning; en halvtidsuppföljning med tillhörande bakgrundsmaterial samt en statusuppföljning av åtgärder för helåret 2021.

Båda dokumenten är i form av powerpointpresentationer som presenterats av stadsledningskontorets stab. I innevarande mandatperiod genomfördes den första strukturerade uppföljningen efter halva mandatperioden som presenterades för tjänstemannaledning och allianspartierna. Den andra uppföljning genomfördes september 2021. Ledningsstaben ansvarar för att samla in material kring status och utgår från det arbete som genomfördes i samband med halvtidsuppföljningen. Respektive berörd direktör återkommer med redovisning och kommentarer över hur arbetet fortgår i just deras process. Underlag för nästa uppföljning är enligt uppgift under framtagande och kommer att presenteras för allianspartierna och tjänstemannaledningen före sommaren 2022.

I halvtidsuppföljningen presenterades för respektive avsnitt en tabell som visar status inom respektive politisk riktning och en sammanfattning av det viktigaste inom respektive huvuduppgift och verksamhetsområde. I presentationen av halvtidsuppföljningen framgår att statusrapporteringen "i många fall innebär en svår avvägning mellan genomförda åtgärder och det ordinarie arbetet".

Tabellen visar status inom "Fler jobb och snabb etablering"

Förutsättningar för företag			
- Kraftsamla för att förbättra företagsklimatet			
Underlätta vid upphandling			
- Underlätta för små och medelstora lokala företag att lägga anbud			
Nya arbetsplatser			
- Verka för nya arbetsplatser i Nacka			
Insatser för att minska arbetslösheten			
- Tidiga, konkreta och snabba insatser för att sänka arbetslösheten			
Komvux			
- Valfrihet i Nackas vuxenutbildning och gemensam komvuxregion			
Etablera högre utbildning i Nacka.			
- Initiativ för att etablera högre utbildning i Nacka			
Arbetsmarknadsinsatser			
- Initiativ för att starta försöksverksamhet med att ta över del av Arbetsförmedlingens uppgifter			
Nyanlända			
- Varmt mottagande med krav, småskaliga lösningar och involvera Nackaborna			
Bostadsförsörjning och etablering			
- Kraftfulla och snabba insatser för framgångsrik etablering			
Ekonomiskt bistånd			
- Bryta utvecklingen med ökat antal hushåll med ekonomiskt bistånd			

Av underlaget framgår även viktiga åtgärder som genomförts under 2019-2020 inom ramen för "Fler jobb och snabb etablering"

- ▶ Aktiva marknadskontakter under Företagarträffen
- ▶ Ändrade auktorisationsvillkor för SFI
- ▶ Ändrade arbetssätt och stabil personalsituation på ekonomiskt bistånd

Därtill presenteras viktiga kommande åtgärder 2021-2022

- ▶ Fokus på effektivitet i arbetsmarknadsinsatser - effektiva och matcha målgrupperna
- ▶ Fortsatt nära samarbete med civilsamhället i etableringsfrågor
- ▶ Pågående översyn och utveckling av kundvalen

Vidare beskrivs eventuella långvariga effekter av Coronapandemin som en utmaning under kommande år.

I bakgrundsmaterialet som tagits fram inför halvårsuppföljningen framgår vilka aktiviteter som genomförts eller planeras för målen "Fler jobb och snabb etablering" 2019-2020 samt vad som är viktigast för genomförandet framöver. I materialet berörs flertalet områden som omnämns i Alliansens politiska inriktning däribland att det finns planer på "upphandlingsskola" och fler informations- och marknadsföringsinsatser om hur man lämnar offert samt kurs i service och bemötande riktat till företag genomförts. Vidare framgår att förstudie startats i syfte att etablera högre utbildning och att medel framgent bör tilldelas från framtidsfonderna för att projektet ska förankras i Nacka.

I helårsuppföljningen av Alliansens politiska inriktning, som presenterades 2021-09-08, framgår viss brist avseende uppföljning av de områden som faller inom ramen för "Fler jobb och snabb etablering". Flera målområden från "Fler jobb och snabb etablering" saknas i helårsuppföljningen däribland "ökat lokal företagande och fler lokala arbetsplatser" och "etablering av högre utbildning" (Vercityprojektet). I uppföljningen framgår insatserna etableringsstöd till nyanlända, bosöksstöd och bo-introduktion. Åtgärder som presenteras är "koncentration på mottagning av kvotflyktingar kräver anpassad introduktion, kvalitetshöjande insatser". Avseende arbetsmarknadsinsatser och initiativ för att starta försöksverksamhet med att ta över del av Arbetsförmedlingens arbetsuppgifter framgår att insatser främst görs för individer som står långt ifrån arbetsmarknaden samt för ungdomar. Det går dock inte att utläsa hur arbetet med att ta över uppgifter från Arbetsförmedlingen fortlöper. Vi noterar vidare att arbete pågår.

Enligt uppgift vid intervju ses uppföljningsmetoden av Alliansens politiska inriktning över och är för nuvarande under utveckling. I halvårsuppföljningen framgår även att frågan om hur uppföljningen kan utvecklas lyfts för diskussion. Därtill diskuteras hur utvärderingen kan kopplas tydligare till Mål och budgetprocessen.

4.3. Bedömning

För att säkerställa måluppfyllelse krävs en noggrann uppföljning och analys samt hantering av avvikelser. Alliansens politiska inriktning följs dock inte upp av kommunstyrelse eller arbets- och företagsnämnd. En samlad uppföljning ska dock presenteras för allianspartierna och tjänstemannaledning före sommaren 2022. Det finns anledning till kritik då uppföljning av Alliansens politiska inriktning inte görs av kommunstyrelsen då vi menar att "Fler jobb och snabbare etablering" är ett av kommunfullmäktige antaget uppdrag som ska följas upp av kommunstyrelsen och återrapporteras till kommunfullmäktige.

Vi ser positivt på att uppföljningen av Alliansens politiska inriktning utvärderas då vi identifierat en brist i att inte alla identifierade målområden i "Fler jobb och snabb etablering" framgår av materialet. Däribland saknas "ökat lokal företagande och fler lokala arbetsplatser" och "etablering av högre utbildning" (Vercityprojektet).

5. Svar på revisionsfrågor

Fråga	Svar
Hur har kommunstyrelsen organiserat arbetet för att uppnå fullmäktiges mål om ökat lokalt företagande, smarta upphandlingar, fler lokala arbetstillfällen, försöksverksamhet med kommunal arbetsförmedling, större möjligheter till kompetensutveckling via anpassad vuxenutbildning, etablering av högre utbildning i Nacka, ekonomiskt hållbar bostadsförsörjning samt krafttag mot utanförskap och försörjningsbidragsberoende?	Kommunstyrelsen har inte särskilt organiserat eller styrt arbetet kring de områden som framgår av avsnittet "Fler jobb och snabb etablering" och aktiviteterna bedrivs inom ramen för ordinarie verksamhet.
Har kommunstyrelsen och arbets- och företagsnämnden ändamålsenliga styr- och arbetsprocesser som bedöms resultera i att fullmäktiges mål uppnås under mandatperioden alternativt senare? <ul style="list-style-type: none"> Om bedömningen är att målen inte uppnås, vilka faktorer är hindrande och vilka åtgärder planeras för att nå målen? 	Nej. En ändamålsenlig process för att nå målen som framgår i Alliansens politiska inriktning har inte säkerställts av kommunstyrelsen eller av arbetsmarknads- och företagsnämnden. En avgörande orsak bedöms vara att det från majoritetens företrädare framhållits att "Alliansens politiska inriktning" inte kan betraktas som ett av kommunfullmäktige antaget styrande dokument (bilaga 7 till Mål och budget). Av denna orsak styrs inte "Fler jobb och snabbare etablering" av kommunstyrelse och arbets- och företagsnämnd som vore det ett fullmäktigeuppdrag med mål att uppnå. Kommunstyrelse och arbets- och företagsnämnden har inga analyser över utfall och/eller kontroll över eventuella hinder att uppnå mål.
Är handlingsplaner upprättade och adekvat resurssatta?	Nej Handlingsplaner saknas. Resurssättning sker inom ramen för ordinarie kommunbidrag undantaget resursförstärkning till arbets- och företagsnämnden 2019 avseende hembesök hos försörjningsstödstagare. Huruvida ordinarie kommunbidrag är adekvat för "Fler jobb och snabbare etablering" går inte att bedöma då detta inte särredovisas.
Har genomförda aktiviteter och hittills uppnådda effekter främjat målen?	Ja. Den samlade bedömningen är att planerade och genomförda aktiviteter är i linje med Alliansens politiska inriktning.

<p>Har kommunstyrelsen och arbets- och företagsnämnden tillräcklig god intern kontroll över processer och resultat?</p>	<p>Delvis. Av intervjuer och granskade underlag framgår att flera identifierade områden i "Fler jobb och snabb etablering" följs upp inom ramen för ordinarie verksamhet. Processer, resultat och indikatorer följs upp i Mål och budget samt Årsredovisning. Därtill inkluderar Arbets- och företagsnämnden kontrollmoment med bäring på Alliansens politiska inriktning i sin internkontrollplan 2022, vilket inte kommunstyrelsen gör. Varken kommunstyrelsen eller arbets- och företagsnämnden genomförs uppföljning och analys av den samlade bilden "Fler jobb och snabbare etablering".</p>
<p>Har kommunstyrelsen i sin samordnande roll en tillräcklig god intern kontroll samt uppsikt över aktiviteter och effekter?</p>	<p>Delvis. Kommunstyrelsen har uppsikt över verksamheten och får del av information om aktiviteter som faller inom ramen för "Fler jobb och snabb etablering". Av protokollgranskning framgår att kommunstyrelsen tagit del av information men även beslutat i vissa ärenden med bäring på "Fler jobb och snabb etablering".</p> <p>Vi uppfattar dock avsaknad av aktiv samlad styrning och noterar att Alliansens politiska inriktning inte följs upp av kommunstyrelsen.</p>

Nacka den 8 juni 2022

Jan Darrell
Certifierad kommunal yrkesrevisor EY

Michaela Borg
Verksamhetsrevisor EY

Bilaga 1

Källförteckning

Intervjuade funktioner

- ▶ Bitr. enhetschef arbets- och etableringsenheten
- ▶ Enhetschef arbets- och etableringsenheten
- ▶ Enhetschef enheten för fastighetsförsörjning
- ▶ Enhetschef strategisk stadsutveckling
- ▶ Etableringsdirektör
- ▶ Inköpschef
- ▶ Näringslivsdirektör
- ▶ Stadsutvecklingsstrateg
- ▶ Utbildnings- och arbetsmarknadsdirektör
- ▶ Skolchef och vuxenutbildningsrektor

Kommunstyrelsens samt arbets- och företagsnämndens presidium gavs möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter i samband med den faktakontroll som genomfördes. Respektive ordförande inkom med skriftliga synpunkter.

Granskad dokumentation

- ▶ Arbets- och företagsnämndens internbudget 2022
- ▶ Arbets- och företagsnämndens Mål och budget 2022
- ▶ Kommunstyrelsens internbudget 2022
- ▶ Kommunstyrelsens Mål och budget 2022
- ▶ Mål och budget 2022
- ▶ Årsredovisning 2021
- ▶ Riktlinjer för bostadsförsörjning